

Brev skickat till:
Skolinspektionen,
BEO och
Överklagandenämnden

Dialog om brukarenkät och förbättringar i handläggning

Vi är föräldrar inom föräldranätverket Barn i Behov. Då vi är flitiga brukare av era tillsynstjänster, är vi medvetna om vikten av en välfungerande tillsyn av skolväsendet. Våra barn har alla någon form av neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, och vi har stora utmaningar med att få skolor och huvudmän att ge våra barn det stöd de både har rätt till enligt skollagen och så väl behöver.

Vi skriver till er för att vi brottas med att lyckas få de tillsynsbeslut vi uppfattar är rimliga, och även att våra insatser för att säkra våra barns rätt till utbildning ofta kräver oproportionerlig ansträngning. Samtidigt är vi övertygade att ni har samma drivkrafter som vi, att alla barn skall få sin utbildning och att skollagen och diskrimineringslagen skall följas.

Vår tanke med detta brev är att försöka initiera en dialog kring vilka förbättringar som vi som 'storbrukare' ser skulle behövas, och försöka hitta förenklingar inom de givna juridiska ramar ni har som skulle kunna ha en positiv effekt. Vi är beredda att genomföra en strukturerad enkät inom våra nätverk för att ge er kvantitativt underlag som ni kan använda inom ert eget förbättringsarbete.

Vi beskriver i bilaga 1 vad vi som nätverk subjektivt upplever som fallgropar och problem, och några förslag – se detta som ett utkast på möjliga punkter att diskutera. Vi har skrivit till alla tre tillsynsmyndigheterna för att vi tror att en av nycklarna till lösningar ligger i ökat samarbete mellan er.¹

Vi inser att vi inte har insyn i de skäl och grunder som finns för era verksamhetsriktlinjer, men vi tror att genom dialog så går det att hitta förslag på förbättringar som är realistiska².

Vi vet att ni givetvis har er egen process för att sedan behandla och bedöma dessa förslag till förändringar, och som ligger utanför denna dialog. Se ovanstående som ett förslag för oss, vi är öppna för andra former för dialog.

Vi är nyfikna på er syn på detta förslag och era kommentarer. Vi föreslår ett möte för att diskutera vidare. Vilken tidpunkt skulle kunna fungera för er?

Stockholm 2019-03-05

Med vänliga hälsningar,
Christian Wettergren

Christian Wettergren
aktiv i föräldranätverket Barn i Behov, samt Projekt Särskilt Stöd

samt *Katarina Gyllenbäck, Laszlo Hegedüs och Maria Lagergren* från nätverket

¹ Vi har övervägt att inkludera Lärarnas ansvarsnämnd också, men stod över i denna initiala kontakt.

Bilaga 1. Utmaningar och målsättningar

Introduktion

Bristerna rörande likvärdigheten i svenska skolväsendet är en väletablerad sanning, vilket bland annat ni själva som tillsynsmyndigheter konstaterat i ett flertal rapporter. Inom denna bristande likvärdighet gömmer sig grupper som har det extra svårt, med samhällsekonomiska och mänskliga konsekvenser. Vår grupp med barn med npf-diagnoser är en sådan grupp.

Ni som tillsynsmyndigheter har en stor och viktig roll att hjälpa till att se till att våra 'npf-barn' kommer igenom den svenska skolan med grundläggande kunskaper, en rimligt god självkänsla och utan att hamnat i psykisk ohälsa. Vi föräldragrupper kritiserar ibland begreppet 'inkludering' som det tillämpas i dagens skola, men det är tillämpningen som vi kritiserar. Det är viktigt att påpeka att vi absolut inte vill gå bakåt till en tid då våra barn stigmatiserades och fick institutionsskador (så klart). Vår uppfattning är att begreppet idag emellanåt 'kidnappas' av huvudmän och skolpolitiker för att spara pengar. Vi behöver ta ett steg till – nästa steg – och få skolan att fokusera på att våra barn har rätt till:

- 1/ kunskaper för att klara sig i livet, OCH
 - 2/ välmående istället för psykisk ohälsa OCH
 - 3/ acceptans för vilka de är
- SAMTIDIGT.

Det är viktigt att notera att ovanstående inte är ett antingen-eller-val i våra ögon – utan alla tre är nödvändiga för att skapa välmående och kunniga individer som kan bidra till samhället.

Målsättningar

Våra övergripande målsättningar med förslaget till dialog rör nedanstående områden. Vi konkretiserar gärna i ett senare möte med er kring vad vi upplever, och vi kan hjälpa till att ordna en enkät med föräldrar till barn med npf som vi kan utforma tillsammans inom dessa områden och ytterligare områden av intresse. Våra målsättningar är:

- **Korta tiden tills en utsatt elev får en fungerande skolsituation och minska belastningen på föräldrarna**
Vår erfarenhet är att föräldrar för barn med npf har fått kämpa med att få en fungerande skolsituation för sina barn i ett flertal år, inklusive upprepade anmälningar till era myndigheter.
- **Undersök anmälningar djupare och avsluta inte ärenden av enbart formella skäl**
Vi upplever återkommande att anmälningar till era myndigheter avbryts av att barnens verklighet fortsätter – och situationen ändras marginellt, vilket leder till att ni avslutar ärendet. Vi föräldrar tvingas då börja om i processen, med ytterligare förlorad undervisningstid för våra barn.
- **Se inte en motsättning mellan att hjälpa en elev i ett specifikt ärende och att utreda bredare för att förbättra en lärmiljö**
Vi upplever ofta att ärenden utreds alltför smalt, och att även om vårt eget barns situation förbättras efter en anmälan, så känner vi ofta samtidigt till ett flertal liknande fall som inte förbättras samtidigt vid exakt samma skola/kommun.

- **Öka konsekvenserna för upprepade brott mot förelägganden och sänk ribban innan 'statlig rättelse' tillämpas**
Idag kan statlig rättelse tillämpas om både huvudmannen bryter mot ett föreläggande och missförhållandet är allvarligt. Vi önskar att tillsynsmyndigheterna är snabbare på att se till att dessa kriterier uppfylls, exempelvis då indikationer på upprepade brott mot skollagen förekommer eller då många elever hos en huvudman drabbas.
- **Öka samarbetet mellan** tillsynsmyndigheterna SI-BEO-ÖKN-DO för att möjliggöra att ärenden som inte passar tydliga 'mallar' utreds effektivt ändå, samt för att minska föräldrarnas arbetsbörda med multipla myndighetskontakter.
- **Öka tillsynen i 'glappen' mellan skolväsendet, sociala myndigheter och hälso- och sjukvården**
Våra barn har stort behov av att få effektivt stöd i dessa gränsytor, exempelvis sammanhängande åtgärder kring SIP-planer, LSS-stöd och åtgärdsprogram – ett område som ofta brister. Vi önskar att exempelvis SI och IVO gjorde gemensamma tillsynsinsatser för att höja kvaliteten i kommunernas och landstingens samarbeten så det blir barncentrerat och inte organisationssilos.

Vi förstår att ni försöker använda resurserna effektivt, och att flera av dessa verksamhetsregler tagits fram för att främja detta syfte. Vi anser dock att tillämpningen av dem kan behöva ses över.

Vi hoppas att ni får ansvaret för diskrimineringsfrågorna inom skolväsendet, i enlighet med SOU 2016:87. Generellt sett anser vi att ni skoltillsynsmyndigheter behöver resursförstärkningar för att kunna hjälpa till att rätta till likvärdighetsproblemen i svenska skolväsendet. Vi bilägger en opublicerad debattartikel.

Vi har också en idé rörande en '*elevens loggbok för åtgärder*' (istället för kortsiktiga '*åtgärdsprogram*') kopplade till en elev med särskilda behov. Denna idé rymms antagligen inte inom existerande lagstiftning, men har fördelar. Ett sådant dokument skulle kunna sammanfatta historiken för en elev, inkludera regelbundna utvärderingar och justeringar av åtgärder, inkludera betyg, inkludera även andra typer av planer (åtgärder mot kränkningar/trakasserier, SIP-planer – med vårdnadshavarens godkännande så klart), ge tidiga indikationer om eventuell ökande problematisk frånvaro och ge tillsynsmyndigheterna bättre transparens, förenkla överlämningar med mera. Denna idé får ses som en separat diskussionspunkt, men kanske kan ge praktiska uppslag.

Ovanstående är kortfattade punkter utifrån våra egna erfarenheter, men vi tror att det relativt enkelt går att få fram kvantitativa underlag från enkäter i våra nätverk. Vi diskuterar gärna utformning och inriktning vidare med er i ett möte.